

Protokół

z posiedzenia Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych działającego w ramach Rady Dialogu Społecznego w dniu 7 czerwca 2016 r.

Miejsce posiedzenia: Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”

Prowadzący: Jan Klimek

Uczestnicy: członkowie Zespołu, eksperci.

Leszek Skiba Podsekretarz Stanu Ministerstwo Finansów; **Barbara Krzyśków** Centralny Instytut Ochrony Pracy Zakład Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy; **Anna Martusiewicz** Wicedyrektor Departamentu Główny Inspektorat Pracy; **Adrianna Jasińska-Cichoń** radca prawny Główny Inspektorat Pracy; **Ewa Bednarczyk** Dyrektor Departamentu Świadczeń Emerytalno-Rentowych Zakład Ubezpieczeń Społecznych; **Dariusz Noszczak** p.o. Wicedyrektor Departamentu Świadczeń Emerytalno-Rentowych Zakład Ubezpieczeń Społecznych; **Ewa Karczewicz** Naczelnik Wydziału Badań Statystycznych w Departamencie Statystyki Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Porządek posiedzenia obejmował:

1. Wymianę opinii na temat emerytur pomostowych (zgodnie z harmonogramem prac Zespołu):
  - identyfikacja problemów
  - ustalenie trybu i harmonogramu dalszych prac.
2. Sprawy różne.

Przyjęto protokół z posiedzenia Zespołu z dnia 9 maja 2016 r.

Przewodniczący Zespołu Jan Klimek przywitał członków Zespołu, zaproszonych gości. Przeszedł do omawiania poszczególnych punktów porządku obrad.

Ad. 1

Marcin Zieleniecki Podsekretarz Stanu Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zwrócił się do strony związkowej o zaproponowanie płaszczyzny do dyskusji, aby skoncentrować się na zagadnieniach, które interesują stronę społeczną.

Wiesława Taranowska OPZZ, nawiązała do faktu, że na pierwszym posiedzeniu zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych zostały szczegółowo przedstawione oczekiwania co do ustawy.

Bogdan Kubiak NSZZ „Solidarność”, odniósł się do ustalania warunków nabywania uprawnień do emerytur pomostowych- jako warunku rozpoczęcia pracy. Przypomniał, że w ramach Komisji Trójstronnej funkcjonował podzespół ds. emerytur pomostowych- zaproponował wykorzystanie zgromadzonej dokumentacji.

Waldemar Lutkowski FZZ, rozpoczął wypowiedź od powołania się na art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. W jego ocenie jest to kluczowy element, który powinien zostać poddany pod dyskusję.

Marcin Zieleniecki, odniósł się do procedury ustalania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Nawiązał do dwutorowości postępowania, z jednej strony kompetencje posiadają inspektorzy pracy, którzy mają prawo wydać nakaz wpisania pracownika na listę pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, z drugiej strony Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który jest podmiotem, ustalającym prawo do emerytury, co często następuje po kilkudziesięciu latach od wpisania pracownika na listę wykonujących prace kwalifikowane. Powiedział, że działania ZUS nie są w żaden sposób związane z wcześniejszymi ustaleniami Inspektora Pracy. Dodał, że jest pozytywnie nastawiony do likwidacji wspomnianej dwutorowości. Zaproponował aby ustaleniem kwalifikowanego charakteru pracy wykonywanej przez pracownika zajmował się być może jednak ZUS.

Odniósł się do wygaszającego charakteru emerytur pomostowych, podkreślając, że jest to sprawa kluczowa. Zaznaczył, że w chwili obecnej nie zaprezentuje ostatecznego stanowiska strony rządowej w tej kwestii.

Powiedział, że pierwszy kwartał 2016 r. to pierwszy okres kiedy przychody z FUS ze składek na fundusz emerytur pomostowych po raz pierwszy nie wystarczyły na pokrycie kosztów

wypłat świadczeń pomostowych wypłaconych świadczeniobiorcom, którzy rozpoczęli wykonywanie pracy jeszcze przed 1 stycznia 1999 r.

Każdy pracodawca, który zatrudnia pracowników w szczególnych warunkach, szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r. ma obowiązek opłacania składki na poziomie 1,5 % podstawy wymiaru. Jeżeli chodzi o liczbę osób uprawnionych, to ulega ona stopniowemu zwiększeniu. Dodatkowo podkreślił, że emerytura pomostowa jest świadczeniem okresowym.

Zaznaczył, że w kilku najbliższych latach prawdopodobnie wydatki na świadczenia będą powoli przekraczać przychody pochodzące ze składek na fundusz emerytur pomostowych. Powiedział, że jest to kwestia oszacowania kosztów realizacji tego postulatu- zadeklarował, że zostaną przygotowane takie koszty przy udziale Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W momencie kiedy będą dostępne wyliczenia, będzie można podjąć dyskusję na ten temat ponieważ zakłada, że będziemy mieli do czynienia z zwiększeniem kosztów co będzie oznaczało również dyskusję na temat źródeł finansowania.

Wiesława Taranowska, odniosła się do wyrażonej przez Pana Ministra obawy dotyczącej kosztów. Podkreśliła, że istotne jest, żeby emerytury pomostowe nie były wygaszane. Podkreśliła, że Inspekcja Pracy jest organem kontrolnym. Zaznaczyła, że ważne jest wzmocnienie roli Inspekcji Pracy. Poprosiła o dialog w tej sprawie oraz o doprecyzowanie przepisów.

Henryk Nakoneczny NSZZ „Solidarność”, wskazał, że nadal kryteria medyczne lub bezpieczeństwo publiczne decydują o zakwalifikowaniu pracy do grupy wykonywanych w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. Przypomniał, że wprowadzenie warunku wygaszania emerytur pomostowych nastąpiło z rażącym naruszeniem ówczesnego art. 24 ust.2 ustawy o emeryturach i rentach z ubezpieczenia społecznego, wprowadzającego pojęcie emerytur pomostowych. Dodał, że strona związkowa wcześniej sygnalizowała, że przyjęty model tworzenia wykazów stanowisk będzie stwarzał wiele komplikacji i problemów. Odniósł się również do kwestii finansowej. Zaapelował o szukanie opcjonalnego rozwiązania.

Grzegorz Baczewski Konfederacja Lewiatan odniósł się do sprawy dotyczącej uporządkowania uprawnień w zakresie wpisywania pracowników na listę oraz tworzenia wykazów. Powiedział, że Konfederacja Lewiatan prezentowała na ostatnim posiedzeniu Zespołu stanowisko w tej kwestii, popierając likwidację występującej w systemie dwutorowości poprzez upoważnienie do ustalania kwalifikowanego charakteru pracy wykonywanej przez pracownika przez ZUS. Skierował pytanie do przedstawicieli Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych dotyczące poradzenia sobie z zakładanymi zmianami. Nawiązał do wygasających uprawnień do emerytur pomostowych i zwrócił się do ministra M. Zieloneckiego o przeprowadzenie przez MRPiPS analizy wpływu tego rozwiązania oraz jego ewentualnych modyfikacji na rynek pracy.

Sławomir Łukasiewicz OPZZ, podkreślił, że Trybunał Konstytucyjny nie doszukał się niezgodności z dotychczasową ustawą w zakresie zasady równości wobec prawa i państwa demokratycznego oraz stanowionego przez niego prawa, ale tylko dlatego, że TK patrzy na tą sprawę z punktu widzenia celu. Podkreślił, że ważnym elementem prowadzonej dyskusji nie powinna być tylko kwestia finansowa, ale poczucie odpowiedzialności za przyszłe pokolenie - w odniesieniu między innymi do pracy w ciężkich warunkach.

Wojciech Nagel BCC, odniósł się do inicjatywy dotyczącej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, podkreślając jednocześnie, że wymaga ona pogłębionej analizy. Dodał, że model, który obecnie funkcjonuje sprawdza się. Powiedział, że kluczowe będzie stanowisko rządu.

Ewa Bednarczyk Dyrektor Departamentu Świadczeń Emerytalno-Rentowych Zakład Ubezpieczeń Społecznych powiedziała, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest instytucją, która realizuje przepisy prawa. Uważa, że propozycja aby ZUS miałyby być jedyną instytucją odpowiedzialną za to jakie stanowisko oraz charakter pracy powinien być wpisany do wykazu, wymaga szerokiej analizy uwarunkowań prawnych oraz organizacyjnych.

Henryk Nakonieczny, zapytał przedstawiciela Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o ilość wykonanych przez firmy zewnętrzne analiz przekroczenia warunków szczególnych oraz ilość zleconych analiz przekroczenia czynników szkodliwych. Dodał, że ZUS nie ma wykwalifikowanej kadry, doświadczenia, ani predyspozycji do wykonywania zaplanowanych działań, podkreślając jednocześnie, że są to czynniki, które można nabyć. Podkreślił, że Państwowa Inspekcja Pracy wykonuje takie czynności od lat i ma to w zadaniach przewidzianych w ustawie.

Marcin Zieleniecki, nawiązał do zgłoszonych projektów ustaw zmieniających ustawę o Państwowej Inspekcji Pracy i ustawę o emeryturach pomostowych. Zwrócił uwagę na dwutorowość postępowania, czyli kwestię wpisania pracownika do wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach albo o szczególnym charakterze, którą kontroluje Inspekcja Pracy. Podkreślił, że ZUS posiada również obecnie uprawnienia do tego, żeby

oceniać, czy pracownik był zatrudniony przy pracy w szczególnych warunkach lub w pracy o szczególnym charakterze. Powiedział, że chodzi o znalezienie takiego mechanizmu, który połączył by te dwa tryby ustalania okresów prac w szczególnych warunkach. Odniósł się do prawnego charakteru emerytury pomostowej.

Wiesława Taranowska, zadała pytanie Panu Ministrowi Leszkowi Skibie dotyczące skutków finansowych tj. o rezerwę przeznaczoną na emerytury pomostowe. Skierowała również pytanie do Państwowej Inspekcji Pracy o wskazanie ewentualnych problemów związanych z kwalifikacją stanowisk.

Bogdan Grzybowski zadał pytanie w sprawie objęcia obowiązkiem odprowadzania składek na fundusz emerytur pomostowych osób objętych systemem zaopatrzeniowym (np. żołnierze zawodowi, funkcjonariusze Policji, ABW), które włączono do systemu ubezpieczeniowego.

Leszek Skiba, odniósł się do procedury związanej z finansowaniem kwestii emerytalnych. Powiedział, że ZUS jest w stanie oszacować efekt potencjalnych rozwiązań poddanych w czasie posiedzenia pod dyskusje.

Marcin Zieleniecki, powiedział, że system emerytur pomostowych to nie jest zasadniczy system ochrony przed ryzykiem osiągnięcia wieku emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych.

Henryk Nakonieczny odniósł się do wyzwań demograficznych w systemie emerytalnym.

Waldemar Lutkowski FZZ powiedział, że obecny stan prawny wymaga zmiany. Zaapelował o ustalenie rzeczowego harmonogramu najbliższego posiedzenia zespołu problemowego, aby ustalić wspólne stanowisko.

Sławomir Łukasiewicz, odniósł się do zadań Państwowej Inspekcji Pracy. Nawiązał również do kwestii finansowej ustawy. Odniósł się w swojej wypowiedzi do wydłużonego wieku emerytalnego

Barbara Krzyśków Centralny Instytut Ochrony Pracy, Zakład Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy odniosła się do tematu wykazów oraz dwutorowości orzecznictwa. Powiedziała, że zgadza się ze stanowiskiem Pana Ministra, że należy te kwestie uporządkować.

Wiesława Taranowska, nawiązała do kwestii kwalifikowania stanowisk. Powiedziała także o instrukcji wydanej przez CIOP.

Anna Martuszewicz Państwowa Inspekcja Pracy, w początkowym okresie obowiązywania ustawy Inspektorzy Pracy spotykali się z sytuacjami, w których pracownicy wykonywali pracę w szczególnych warunkach, natomiast prace te w żaden sposób nie były odzwierciedlone w wykazie stanowisk, które prowadził pracodawca. Powiedziała, że Inspektorzy Pracy podjęli próbę oceny merytorycznej pracy, jaką faktycznie wykonywali wspomniani pracownicy, przy czym w sposób pośredni wpływając na treść wykazów. Odniosła się do orzecznictwa sądów administracyjnych we wspomnianej kwestii, który od 2011 roku takiej praktyki nie akceptował. Zaznaczyła, że w ten sposób Państwowa Inspekcja Pracy została sprowadzona do roli organu, który w sposób formalny sprawdza, czy wszyscy pracownicy, którzy wykonują pracę na stanowiskach ujętych w wykazie, zostali ujęci w ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodziła się, że dualizm orzecznictwa nie sprzyja zaufaniu społecznemu do porządku prawnego oraz nie sprzyja sprawnemu działaniu ZUSu i Państwowej Inspekcji Pracy.

Sławomir Łukasiewicz, zwrócił się z prośbą o zweryfikowanie poradnika CIOP.

Podsumowując dyskusję, która odbyła się na posiedzeniu Zespołu uzgodniono, że strona rządowa przedstawi propozycje odnośnie przeglądu systemu emerytur pomostowych obejmujące w szczególności:

- definicję pracy wykonywanej w warunkach szczególnych oraz w szczególnym charakterze;
- system weryfikacji występujących stanowisk pracy w takich warunkach oraz o takim charakterze
- wzmocnienie uprawnień inspekcji pracy w ustawie o emeryturach pomostowych.

Ad. 2

W związku z wnioskiem członków Zespołu ds. ubezpieczeń społecznych w sprawie zlecenia ekspertyzy odpowiadającej na trzy zagadnienia:

1. Wpływ długości pracy w warunkach szczególnych i o szczególnym charakterze, na długość życia kobiet i mężczyzn.
2. Jak staż pracy wpływa na życie w zdrowiu (średnia długość życia wzrasta, natomiast lata życia w zdrowiu maleją).
3. Ilość schorzeń wśród określonych grup pracowników i ich wpływ na pracę.

Uzgodniono, że zostanie skierowane pismo z wnioskiem o udostępnienie właściwych danych do: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Głównego Urzędu Statystycznego, Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, Centralnego Instytutu Ochrony Pracy.

Jan Klimek, podziękował zgromadzonym i zamknął posiedzenie Zespołu problemowego do spraw ubezpieczeń społecznych.

Jan Klimek

Przewodniczący Zespołu

Sporządziła
Magdalena Gryciuk
Biuro Rady Dialogu Społecznego

